

Figuur 1. Het onbekende fonteinkruid.

Rivierfonteinkruid in Meijndel

Begin juni 2010 werd door twee medewerkers van Alterra in een duinplasje in Meijndel een op het eerste gezicht onbekende fonteinkruidsoort gevonden. De planten hadden uitsluitend ondergedoken doorzichtige, lancetvormige bladeren en konden niet op naam gebracht worden. Via omwegen is het wel gelukt.

Door Martin van den Hoorn en Harrie van der Hagen

Trefwoorden: duinvallei, rivierengebied, regeneratie, fonteinkruid

Omdat er begin juni geen tijd was om de vondst in het veld te determineren, werd besloten om enkele weken later een meer uitgebreid bezoek te brengen. Eind juni 2010 bleken de planten ook drijvende spatelvormige bladeren te hebben ontwikkeld en op het oog een grote gelijkens met Drijvend fonteinkruid (*Potamogeton natans*) te vertonen (Fig. 1). Echter, het voor Drijvend fonteinkruid kenmerkende knikje achter de bladeren ontbrak. Tijdens een bezoek in september 2010 bleken de drijvende bladeren te zijn verdwenen en hadden de planten ondergedoken spatelvormige bladeren.

Zoektocht naar de naam

Met behulp Heukels' Flora van Nederland (Van der Meijden 2005) werden de planten eind juni 2010 als Rivierfonteinkruid (*Potamogeton nodosus*) gedeter-

Figuur 2. Het kwelplasje waar het fonteinkruid werd aangetroffen.

mineerd. Omdat het voorkomen van deze soort van stromend water in een 40 cm diep duinplasje van 9 bij 5 meter (Fig. 2) niet voor de hand lag, werden enkele exemplaren verzameld en naar het Nationaal Herbarium in Leiden gestuurd (Fig. 3). In Leiden durfde men de determinatie niet te bevestigen en werd de hulp van de waterplantenspecialist John Bruinsma ingeroepen. John Bruinsma riep op zijn beurt weer de hulp van de Duitse specialist in waterplanten Klaus van de Weyer in. Klaus van de Weyer kon met behulp van microscopisch onderzoek van een dwarsdoorsnede van een stengel de juistheid van de determinatie van Rivierfonteinkruid bevestigen.

Herkomst

De vraag rijst natuurlijk hoe deze soort in Meijndel terecht is gekomen. De meest voor de hand liggende oplossing is dat er met grondverzetwerkzaamheden zaad mee is gekomen. In 2006 zijn de vochtige duinvalleien van de Helmduinen geplagd. Aangezien dit een grote ingreep is, worden grote machines ingezet om het werk buiten het broedseizoen uit te voeren. Het ligt voor de hand dat die machines in den lande op veel vergelijkbare projecten worden ingezet en op die manier in Meijndel terecht is gekomen. Het voorkomen van Moeraskartelblad (*Pedicularis palustris*) in diverse duinvalleien in Meijndel en Berkheide is waarschijnlijk ook te wijten aan de maaimachines die vanwege hun brede rupsbanden een extreem lage wieldruk hebben en dus ook geschikt zijn om laagveenmoerassen te maaien.

De tweede vraag is hoe lang deze soort zich op deze groeiplaats kan handhaven. In 2011 is het plasje nogmaals bezocht en waren er nog diverse planten aanwezig. In 2017 wordt de groeiplaats weer bezocht.

Martin van den Hoorn
Martin.vandehoorn@gmail.com

Harrie van der Hagen
 Dunea afdeling Natuur,
 Postbus 756, 2700 JV Den Haag
h.hagen@dunea.nl

Literatuur

- Meijden, R van der (2005). Heukels' Flora voor Nederland. 23^e druk. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten.

Figuur 3. Herbariumvel met Rivierfonteinkruid.